

Motion till riksdagen 2025/26:3613

av **Lina Nordquist och Helene Odenjung (båda L)**

Insatser mot fetma hos barn

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en producentavgift för dryck med mycket högt sockerinnehåll och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktlinjer för offentligt upphandlade idrotts- och badhuskafeterior och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare livsmedelsmärkning mot fetma och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anpassningar mot fetma i skolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolan som arena för fritidsaktiviteter för att motverka fetma och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra s.k. ECHO-zones och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Övervikt och obesitas är ett allvarligt folkhälsoproblem med stora konsekvenser för både individ och samhälle. Vart femte barn i Sverige lider av övervikt och två av tre barn ingår i WHO:s kategori ”fysiskt inaktiva”, vilket är bland de sämsta placeringarna i Europa. I regering har Liberalerna drivit på för Socialstyrelsens uppdrag att kartlägga, analysera och utvärdera vården vid obesitas. Parallellt med sjukvårdens upprustning behöver arbetet mot obesitas byggas ut i övriga samhället. Barnfetma och stillasittande är inget annat än en växande kris.

Barn behöver röra sig minst 60 minuter per dag, men idag når mindre än 20 % av barnen denna rekommendation. Ökad skärmtid, brist på fritidsaktiviteter och föräldrars skjutsande minskar barns fysiska aktivitet. Samtidigt vet vi att barn som är aktiva mår bättre, sover bättre och presterar bättre i skolan.

Grundskolor ska vara självklara centra för rörelse. Skolan bör helt enkelt i betydligt högre grad än idag betona pulshöjande aktiviteter, både på idrottslektioner och under den övriga skoldagen. Skolan behöver självklart väl utbyggd elevhälsa och god tillgång till ungdomsmottagningar – varje ung person ska ha gott stöd i frågor om hälsa. Dessutom kan väl genomtänkta anpassningar i skolmiljöer och skoldagar för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) förebygga ohälsa och stillasittande.

Ungas vardag utanför skolan måste också innehålla mer självklar rörelse. Skolan ska vara en arena även för fritidsaktiviteter och rörelse utanför lektionstid. Föreningar ska bjudas in för att anordna aktiviteter under eftermiddagarna, så att fler barn får röra på sig och ta del av fysisk aktivitet. Särskilt viktigt är detta i områden med lågt engagemang i idrottsföreningar, där barn inte cyklar eller har busskort och där få föräldrar kan skjutsa.

Det är orimligt att barn som tränat basket, innebandy eller simning enbart möts av halvfabrikat i badhus- eller idrottscafeterian när de är hungriga efteråt. Klokkt tillagade kan hamburgare och pizzor vara utmärkt mat, men de kan också innebära mycket lågt näringsvärde, aptitstimulerande ämnen och alldeles för mycket mättade fetter. Måltider under uppväxten blir dessutom normerande för många barns relation till mat. Kommunalt upphandlade kafeterior där barn vistas behöver säkerställa näringsriktig och tilltalande mat.

De flesta föräldrar vill köpa nyttig mat till sina barn, men nyckelhålet är för klen som vägvisare. Frankrike och andra länder har framgångsrika exempel med gradering från A till E och/eller färgkodning från grönt, via gult, till onyttigt rött och svart. Vi behöver införa tydligare märkning av livsmedel även i Sverige. Det ska vara enkelt för föräldrar att ta ansvar för sina barns kost.

För många barn är sockersötad dryck en vardaglig törstsläckare. Andra länder har infört producentavgifter för sockersötade drycker med mycket högt sockerinnehåll, vilket lett till att tillverkarna anpassat recepten genom att minska sockerinnehållet. En producentavgift lär motivera industrin att minska sockerhalten i sina produkter även i Sverige, vilket skulle göra läsk mindre onyttig. Det vore en ren vinstlott för barn och ungas hälsa.

Ett arbetssätt med så kallade ECHO-zoner (ending childhood obesity zones) kan slutligen främja barns hälsa och rörelse. Zonerna innebär att utemiljöer, butiksmiljöer, skolaktiviteter, träningsmöjligheter och lekparker samspelar för barns hälsa. Fler kommuner bör överväga sådana zoner, för barnens och framtidens skull.

Dagens utveckling är farlig och den är oacceptabel. Vi måste agera nu för att stoppa ökningen av barnfetma och stillasittande. Genom mer rörelse och bättre livsmedel får barn en hälsosam framtid.

Lina Nordquist (L)

Helene Odenjung (L)